

INARI, Partakko, Siuttajoen suu (INARI 320)

Kivikautisen asuinpaikan
kaivaus 13.- 29.7.1983

Markku Torvinen

S i s ä l l y s

1. ARKISTOTIETOJA, INARI, Partakko, Siuttajoen suu (<u>INARI 320</u>)	2
2. ALUKSI	3
3. PAIKALLISTUS, MAASTOSTA JA MAAPERÄSTÄ	4
4. KAIVAUSTUTKIMUKSET	5
4.1. TASOKAIVAUS	5
4.2. VAAKITUKSET	6
4.3. LÖYDÖT	7
a. Kulttuurimaa	7
b. Irtain löytöaineisto	8
4.4. PROFIILI	8
5. AJOITUS	8
6. HIILINÄYTTEET	9
7. YHTEENVETO	9
8. KUVALUETTELO	11
9. KARTTALUETTELO	12
KUVATAULUT	13
KARTAT	17 - 26

1. ARKISTOTIETOJA

INARI, Partakko, Siuttajoen suuINARI 320

Kunta: Inari

Top. kartta

Kylä: Partakko

3842 10

Om. Valtio, Metsähallitus,

PARTAKKO

Inarin hoitoalue

x = 7844

y = 3596

z = 120 - 125

Aikaisemmat tutkimukset: M. Torvinen, tarkastus 19.8.1981

Aikaisemmat löydöt: KM 21440:1 - 2, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta v:lta 1981

Vuoden 1983 kaivauslöydöt: KM 22219:1 - 71. Diar. 9.2.1984

Tähän kertomukseen kuuluvat tekstisivut 1 - 12,

kuvataulut s. 13 - 16 (Neg. 59433 - 453) ja kartat s. 17 - 26.

2. ALUKSI

Inarin Partakon Siuttajoen suun kivikautinen asuinpaikka (INARI 320) todettiin M. Torvisen tekemän tarkastuskäynnin yhteydessä 19.8.1981 (kts. M. Torvisen tarkastuskertomus INARI 320, Partakko, Siuttajoen suu v:lta 1981 esihist. top. arkistossa). Asuinpaikka sijaitsee Partakon koulusta n. 180 m S Siuttajoen W - rannalla.

TVL-Lapin piirin laatiman suunnitelman (rakennushanke nro 679) mukaan tulee Siuttajoen suun asuinpaikka välittömän tuhoutumisuhan alaiseksi silloin kun polkutien Partakko - Käyräniemi ja Partakonsalmen sillan rakennustyöt aloitetaan. Asuinpaikan kohdalle on tarkoitus rakentaa liittymä venevalkamaa varten ja mahdollisesti myös pysäköintipaikka.

Tästä syystä kirjeessään 2.3.1983 nro 2242 TVL-Lapin piirille museoviraston esihistorian toimisto toteaa mm. edelläkerrotun tilanteen ja ehdottaa määrärahaa myönnettäväksi Siuttajoen suun asuinpaikan kaivaustutkimuksia varten. Ehdotukseen suostuttiin 15.3.1983 päivätyssä TVL-Lapin piirin kirjeessä nro Pr-1189 museovirastolle.

Vuoden 1981 tarkastuskäynnin yhteydessä todettiin kivikautinen asuinpaikka Partakon koulun urheilukentän NW-reunassa koulusta n. 50 m NE (kohta INARI 321). Edellisenä vuotena Ari Siiriäinen havaitsi tarkastuskäynnillään kodanpohjan n. 120 m SW koulurakennuksesta (kohde INARI).

Vuoden 1983 kaivauksen kestäessä havaittiin lisäksi kivikautisia asuinpaikkamerkkejä Siuttajoen W-rannalla rantatörmän päällä koulusta n. 230 m NE (kohde INARI) sekä kodanpohja ja kivikautisia asuinpaikkamerkkejä koulurakennuksen ja v:n

1983 kaivauspaikan välillä Siuttajoen W-rannalla. Kohta on koulusta n. 60 m S (kohde INARI).

Samassa yhteydessä havaittiin tulvaveden sortaman hiekkaniemen kärjessä tulevan Partakonsalmen sillan W-pään kohdalla rantavedessä liesikiveys, kvartseja ja palanutta luuta (kohde INARI 345) kts. M. Torvisen kertomus Partakkosalmen sillan ja polkutien Partakko - Käyräniemi rakentamisen johdosta suoritetusta inventoinnista v:lta 1984 esinist. tston top. arkistossa).

Samassa yhteydessä Markku Torvinen sai kuulla, että Partakon koulun kohdalla Siuttajoen W-rannalla on sijainnut ns. Vanhakenttä (kohde INARI), ja että kohde on tuhoutunut rantaan venevalkamaan vievää tietä rakennettaessa. Kenttä sijaitsi n. 40 m koulurakennuksesta E.

3. PAIKALLISTUS, MAASTOSTA JA MAAPERÄSTÄ

Siuttajoen suun kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Inarin kunnan Partakon kylässä kumpuilevassa hietatienmaisemassa Siuttajoen suun W - rannalla. Partakon koulusta on asuinpaikalle matkaa n. 180 m S.

Siuttajoki laskee koillisesta Uittosalmen ja Partakonsalmen kautta Inarijärven NW-osassa olevaan Partakonlahteen. Asuinpaikka sijaitsee rannasta 20 - 25 m olevalla jyrkästi jokeen viettävällä hiekkakummulla. Kummun laella on pieni tasanne, jossa maanpinta on kulunut liki paljaaksi, ympäröivä alue on varvikon ja jäkälän peitossa suurimmaksi osaksi. Polku vie kummun laen yli ja pitkin SSE-rinnettä venevalkamaan ja edelleen läheiseen niemeen (kuvat 1 - 2).

Ympäristössä kasvaa harvaa männikköä ja muutamia pensasmaisia koivuja.

Asuinpaikka sijaitsee NE - SW -suuntaisen Joonaanharjun NE -päässä. Joonaanharju pistää niemenä NE:stä Partakonlahteen.

Maaperä kaivauspaikalla on liki kivetöntä hienoa harmahtavaa, paikoin ruskehtavaa hiekkaa, jota vain paikoin rikkoo vähäiset sorajuonteet. Maaperän koostumus ja kerrosten vahvuus käy parhaiten ilmi profiilikartasta s. 26.

4. KAIVAUSTUTKIMUKSET

Kaivaustutkimukset Siuttajoen suun kivikautisella asuinpaikalla suoritettiin 13.- 29.7.1983 Markku Torvisen johdolla. Rahoittaja järjesti majoituksen Partakon koululla olevaan työmaatukikohtaan, palkkasi viisi kaivaustyömiestä paikan päällä sekä luovutti kaivaustyömaan käyttöön työkaluja ja tarvikkeita sekä vaakituskoneen. Yhdysmiehenä TVL-Lapin piirin taholta toimi työmaapäällikkö Kari Tammela Partakon tukikohdasta. Tasokaivauksena tutkittiin 104 m²:n kokoinen alue löydöttömään pohjamaahan asti, useiden ruutujen kohdalla vain kerros 1. Kaivajien työtunteja kertyi 403, joka on 77,5 % optimista 520 tunnista.

4.1. TASOKAIVAUS

Kaivausalue valokuvattiin ennen paalutusta (kuva 1). Tämän jälkeen paalutettiin linja 98 (ruudut 92 - 110) 2 x 2 m:n kokoiisiin ruutuihin. Linja on kohtisuora rantaa vastaan. Linjan suunta on 16-50/60-00. Myöhemmin paalutusta laajennettiin SW:een (ruudut 100 - 108/ 106 - 114). Ennen kaivauksen aloittamista vaakittiin pintaluvut (kartta s. 19).

Mittaukset suoritettiin kunkin ruudun NW - kulman paalusta, jonka koordinaatit nimeävät ruudun. Koordinaatistossa x kasvaa SSE ja y NEN.

Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena lapioin ja lastoin käyttäen 10 cm:n kerrosjakoa. Tasokartat piirrettiin kentällä 1:25 mittakaavassa. Esinelöytöjen kohdat vaakittiin ja mitattiin koordinaatit. Kaivauksen kestäessä aluetta valokuvattiin.

Kaistalla 98 (ruudut 92 - 110) avattiin ainoastaan joka toinen ruutu. Koska löytöjä ei saatu, jätettiin kaistan enempi kaivaminen lukuunottamatta ruutuja 98/104 - 106. Ruudun 98/100 löydöt poimittiin maan pinnalta.

Löytöjen loputtua kuhunkin ruutuun kaivettiin vielä lapiolla tarkastuskuoppa.

Ainoastaan 1. kerros kaivettiin ruuduissa 98/92, 96, 100 ja 108, 106/106-108 ja 108/106-108, 2. kerroksen pohjaan ruudut 98/104-106, 100-104/106-114 ja 106-108/110-114 ja 3. kerroksen pohjaan ruudut 100/106-110, 104/106-114, ja 106/110-114. Ruudut 102/108 ja 104/106 kaivettiin kerroksen 4 pohjaan ja ruutu 102/110 kerroksen 6 pohjaan.

4.2. VAAKITUKSET

Vaakitusten kiintopisteenä käytettiin kaivausalueen SW -puolella n. 10 m:n päässä olevaa kookkaan kiven huippua. Lukema koneelta pisteeseen oli 095 (= 123.83 m. mpy.). Absoluuttinen korkeus saatiin kiinnittämällä kiintopisteen arvo TVL:n monikulmiopisteeseen nro 186 (=129,33 m. mpy.), joka sijaitsee Kaamanen - Sevettijärvi -maantien varressa n. 140 m NW kaivausalueesta. Pisteiden sijainti käy ilmi yleiskartasta s. 18.

Vaakituskone pystytettiin kaivausalueen NW -reunaan ja pidettiin samassa asemassa koko kaivauksen ajan.

4.3. LÖYDÖT

a. Kulttuurimaa

Ns. kulttuurimaa havaittiin kaivausalueella niukasti. Laikkuja palanutta hiekkaa näkyi kerroksessa 1. eniten ruuduissa 102/108-110, 104/108 ja 106-108/114. Kerroksessa 2 oli kulttuurimaa vain nimeksi. Kerroksissa 3 - 5 oli palanutta hiekkaa vain ruudussa 102/110.

Uutunutta ja värjäytyneitä maata oli ruutujen 104/106-108 alueella, jossa jo ennen kaivauksen aloittamista erottui luontainen painauma. Myös humuskerros oli tässä kohdassa vahvinta.

Kaivauskerros 2:ssa alkoi ruudun 102/110 alueella hahmottua NE - SW -suuntainen soikea sekoittuneen, palaneen ja värjäytyneen maan muodostama kuvio, joka oli kerroksessa 2 n. 2 x 1 m:n kokoinen. Kohtaa edelleen kaivettaessa siitä tuli esiin laakea alunperin n. 50 cm syvä kuoppa, jossa on ainakin kahteen eri otteeseen pidetty tulta. Alkaen kaivauskerroksesta 3 oli kuoppaa ympäröivä maa täysin liikuttamatonta ja löydötöntä harmaata hiesua. Kiveystä ei kuopassa ollut (kartat s. 21, 22, 25, 27, kuvat 6-7). Liesikiveyksiä tai jälkiä niistä ei kaivauksissa tavattu. Jo kaivauskerros 2:n pohjatasossa peitti suurinta osaa kaivausalueesta vaalea hiesu (kartta s. 21).

Lukuunottamatta liesikuoppaa näyttää kaivausalueen maan väri-erot muodostuneen lahonneista kasvinosista. Pintakerroksessa paikoin esiintyvä hiili ja noki lienevät peräisin metsäpaloista.

b. Irtain löytöaineisto

Kaivauksen niukahko irtain löytöaineisto koostuu seudulle ominaisista ja tavallisista kivikautisista asuinpaikkalöydöistä: enimmäkseen kvartseja ja palanutta luuta (KM 22219:1 - 71).

Löytöjä saatiin seuraavasti:

- kvartsiesineitä, kaapimia 4 kpl (alanro: 14, 30, 49 ja 71) joista viimeksimainittu varsinaisen kaivausalueen ulkopuolelta maan pinnalta, kaapimen katkelma (:53) ja muita esineitä 2 kpl (:20 ja 50).
- kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia n. 140 g
- pii(?) -iskos
- kivilaji-iskoksia n. 7,5 g
- palanutta luuta n. 750 g

4.4. PROFIIILI

N. 40 cm leveä profiilikaista jätettiin kaivamatta linjan 106 NNW -reunaan. Profiili piirrettiin NNW:stä nähtynä ja valokuvattiin (kartta s. 26 ja kuva 5).

Liesikuoppa ruudussa 102/110 kaivettiin pituussuunnassaan puolittettunan ensin SE -osa, käyttäen 10 cm:n kerrosjakoa pohjamaahan asti. Kuopan profiili piirrettiin SE:stä ja valokuvattiin (kartta s. 27 ja kuva 7).

5. AJOITUS

Hiiliajoituksia ei Siuttajoen suun asuinpaikasta ole toistai-

seksi käytettävissä. Suuntaa antavina löytöinä ovat kaapimet, erityisesti nro:t KM 22219:14 ja 49, jotka muotonsa puolesta viittaavat esikeraamiseen aikaan.

6. HIILINÄYTTEET

Hiilinäytteitä otettiin kaivauksilla 4 kpl, kaikki ruudun 102/110 liesikuopasta:

Näyte nro	pl.	paino g
KM 22219:67	145	5
:68	120	6
:69	130	5
:70	117	3

7. YHTEENVETO

Inarin Partakon Siuttajoen suun W-rannalla oleva kivikautinen asuinpaikka (kohde INARI 320) tuli museoviraston esihistorian toimiston tutkimusohjelmaan kesällä 1983. TVL-Lapin piirin suunnitelma polkutien Partakko - Käyräniemi tuleva rakentaminen saattaa asuinpaikan välittömän tuhoutumisuhan alaiseksi. Tiehankkeen toteuttaja myönsi varat kaivaustutkimuksia varten. Kaivausalue sijoitettiin maastoon pintahavaintojen perusteella, ja kaivaus suoritettiin 13.- 29.7.1983 ja kattoi 104 m².

Tulosten perusteella on Siuttajoen suun asuinpaikka pienialainen ja ilmeisesti ollut vähäisen väestöryhmän tilapäisesti asuma päättäen löytökerroksen ohuudesta.

Liesikiveyksiä tai merkkejä niistä ei kaivauksissa löydetty. Tulenpidosta paikalla kertoo kuitenkin ruudussa 102/110 havaittu n. 50 cm:n syvyyteen ulottunut painanne, noen ja hiilen värjäämän maan täyttämä kuoppa, jossa erillisistä palaneen hiekan kerroksista päättäen on pidetty tulta ainakin kahteen eri otteeseen.

Irtain löytöaineisto (KM 22219:1 - 71) koostuu alueelle ominaisista kivi-kautisen asuinpaikan löydöistä:

kvartsikaapimia ja niiden katkelmia 5 kpl ja -esineitä 2 kpl, kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia n. 140 g, pii-iskos, kivilaji-iskoksia n. 7,5 g ja palanutta luuta n. 750 g.

Irtaimet löydöt jakautuvat liesikuoppaan nähden kiintoisasti: löytöjä saatiin lähes ainoastaan kuopan NW - ja SE -puolilta väliin jäävien "sektorien" ollessa liki löydöttömiä. Kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia löydettiin grammamääräisesti enemmän kuopan NW-puolelta ja palanutta luuta taas SE -puolelta, kvartsiesineitä 1. kerroksessa enemmän SE-puolelta, 2. kerroksessa ainoastaan NW -puolelta. Kivilaji-iskokset löytyivät kaikki kuopan SE -puolelta.

Osa pinta- ja 1. kerroksen löydöistä on nähtävästi kulkeutunut aikaa myöten kummun laelta ehkä tulenpito paikan ympäristöstä alarinteen suuntaan (=SE) veden kuljettamina tai kulkijoiden jaloissa.

Ajoituksen ainoana kiinnekohtana on toistaiseksi vain kaavintyyppit, jotka viittaavat esikeraamiseen aikaan.

Hiilinäytteitä otettiin kaivauksilla 4 kpl (KM 22219:67-70).

Helsingissä 16.2.1984

Markku Torvinen

8. NEGATIIVIT

a. Negatiivit

- f. 59433-435 Kaivausalue SW:stä ennen paaluttamista. Paras löytöalue kuvassa keskellä pintakasvillisuutta vailla olevalla kohdalla ja välittömästi siitä vasemmalle törmän taitteessa. Taustalla oikealla Siuttajoki.
- f. 59436-439 Kaivausalue SSE:stä. Oikealla Siuttajoki.
- f. 59440-444 Kaivausalue W:stä. 1. kerros suurimmaksi osaksi kaivettuna. Taustalla Siuttajoki ja Partakonsalmi.
- f. 59445-448 Kaivausalue NNE:stä 1. kerros kaivettuna. Vasemmalla Partamonsalmi.
- f. 59449-451 Profiili linjalla 106. Kuva NE:stä.
- f. 59452 Kuoppaliesi ruudussa 102/110 kerroksen 2 pohjassa. Kuva SW:stä.
- f. 59453 Kuoppaliesi ruudussa 102/110 tasoissa 2-3, kuva WSW:stä.
- f. 59454-456 Kaivausalue SSE:stä. Alue suurimmaksi osaksi 1 kerroksen pohjaan kaivettuna. Lähimpänä ruutu 108/114.

9. KARTTALUETTELO

	Sivu	Koko
Ote top. kartasta 3842 10, 1:20 000	17	A 4
Yleiskartta 1:2000	18	A 2
Pintavaakituskartta 1:100	19	A 3
Tasokartta, taso 1, 1:50	20	A 3
Tasokartta, taso 2, 1:50	21	A 3
Tasokartta, taso 3, ruudut 102/108-110, 1:25	22	A 4
Tasokartta, taso 3, ruutu 104/106, 1:25	23	A 4
Tasokartta, tasot 4 - 5, ruutu 102/110, 1:25	24	A 4
Profiilikatta, linja 106 NNW:stä, 1:10	25	A 2
Profiilikartta, liesikuopan leikkaus SE:stä, 1:10	26	A 3

Kuva 1 (f. 59433-435)
Kaivausalue SW:stä ennen
paaluttamista.

Kuva 2 (f. 59436-
439) Kaivausalue
SSE:stä.

M. Torvinen 1983

Kuva 3. (f. 59440-444). Kaivausalue W:stä.

Kuva 4. (F.59445-448). Kaivausalue NNE:stä.

M. Torvinen 1983

Kuva 5 (f. 59449-451). Profiili
linjalla 106 NE:stä.

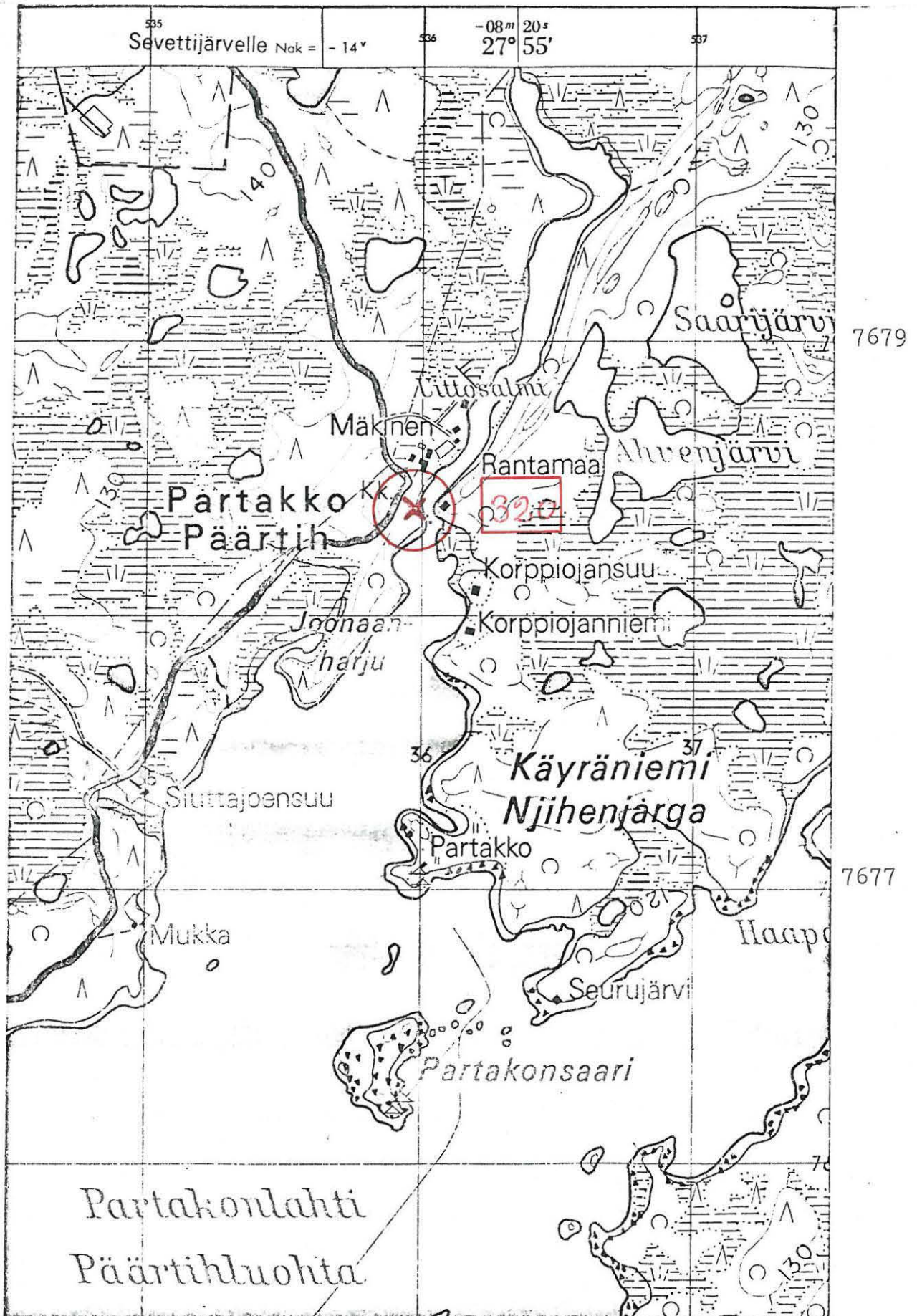
Kuva 6 (f. 59452). Kuoppaliesi ruudus-
sa 102/110 SW:stä.

Kuva 7 (f. 59453). Kuoppaliesi
ruudussa 102/110 tasoissa 2/3 WSW:stä.

Kuva 8 (f. 59454-456). Kaivausalue SSE:stä. Lähimpänä ruutu 108/114

✕ = kaivauspaikka. (INARI 320)

(Ote top. kartasta 3842 10, 1:20 000. Painettu 1971)

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

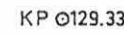
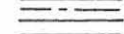

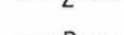

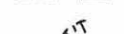
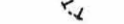
M. TORVINEN 1983

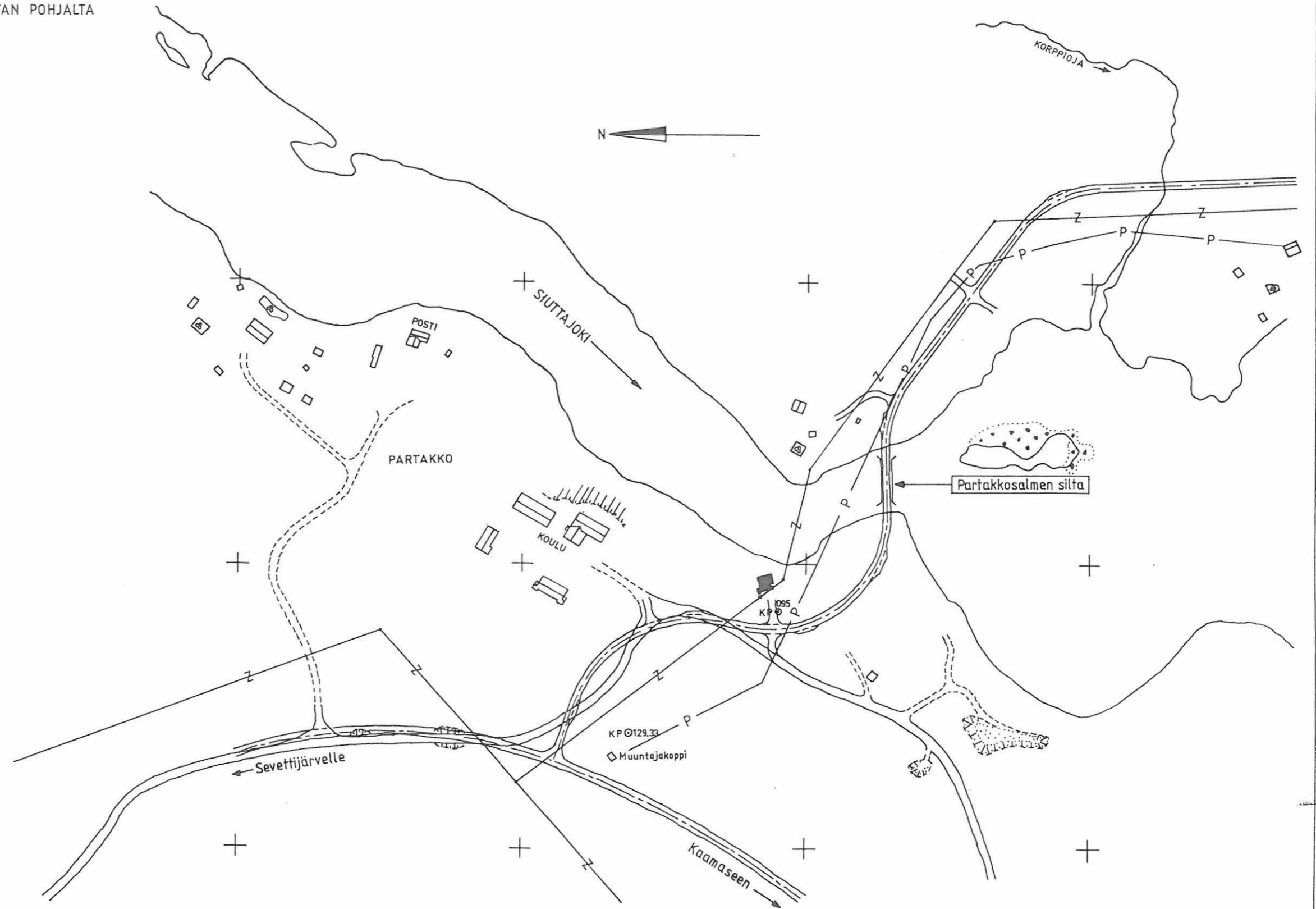
YLEISKARTTA KAIVAUSALUEESTA YMPÄRISTÖINEEN,
LAADITTU TVL:N TIESUUNNITELMAKARTAN POHJALTA

MK=1:2000

KP=095=123.83 M MPY.

PIIRT. T. SEGER

- KAIVETTU ALUE
- KAIVAUKSEN KP
- VIRALLINEN KP
- SUUNNITELTU TIELINJA
- VANHA TIE
- KORKEAJÄNNITELINJA
- PUHELINLINJA
- RAKENNUS
- SORAKUOPPA, LEIKKAUS

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

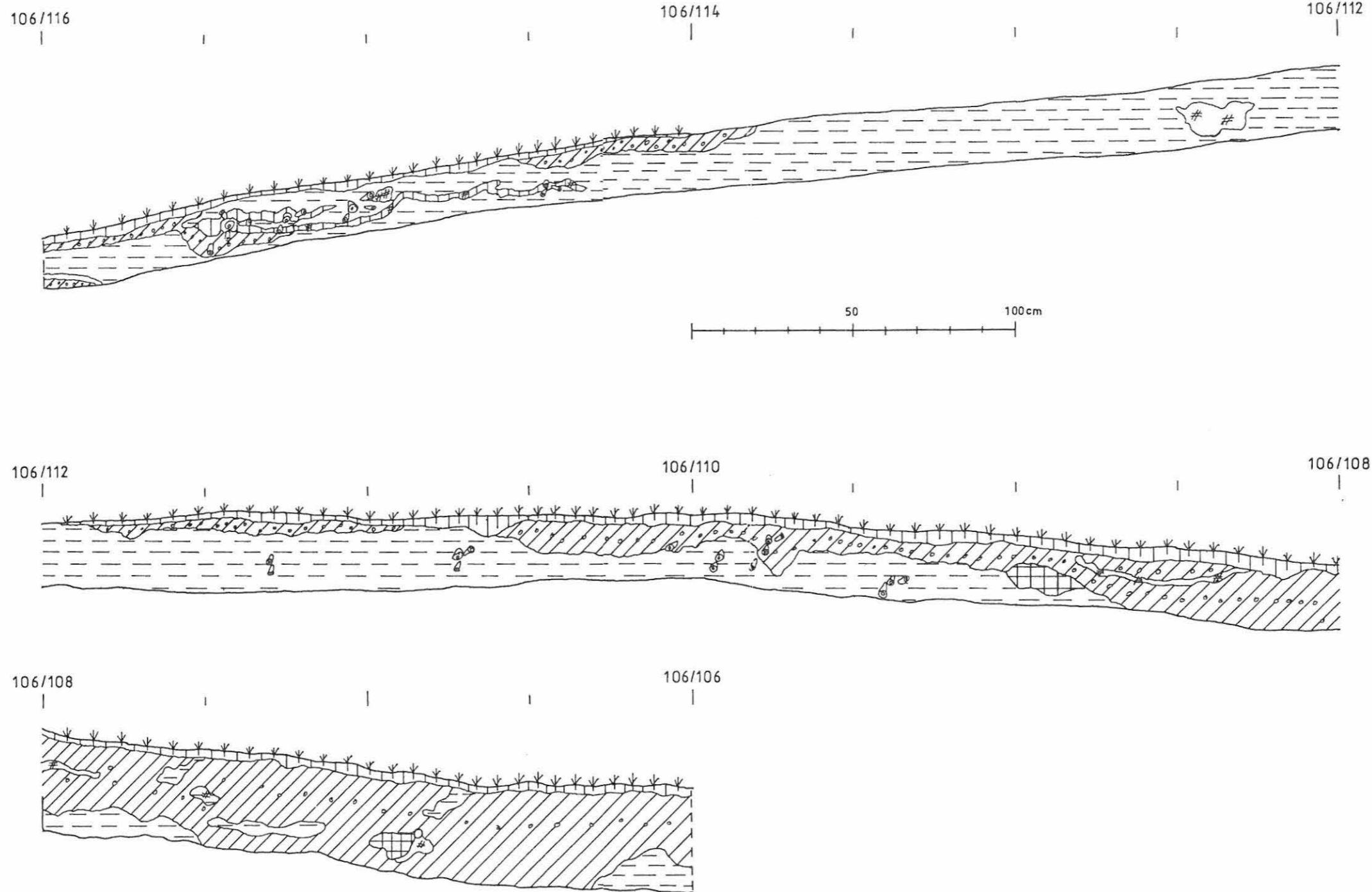
M. TORVINEN 1983

LINJAN 106 PROFIILI NNW:STA

MK=1:10

PIIRT. M. TORVINEN

- TURVE JA HUUHTOUTUNUT MAA
- RUSKEA HIEKKA
- PALANUT HIESU
- VAALEA HIEKKA
- VAALEA HIESU
- HIILI JA NOKI
- SORA

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

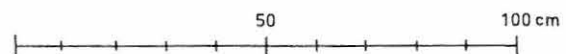
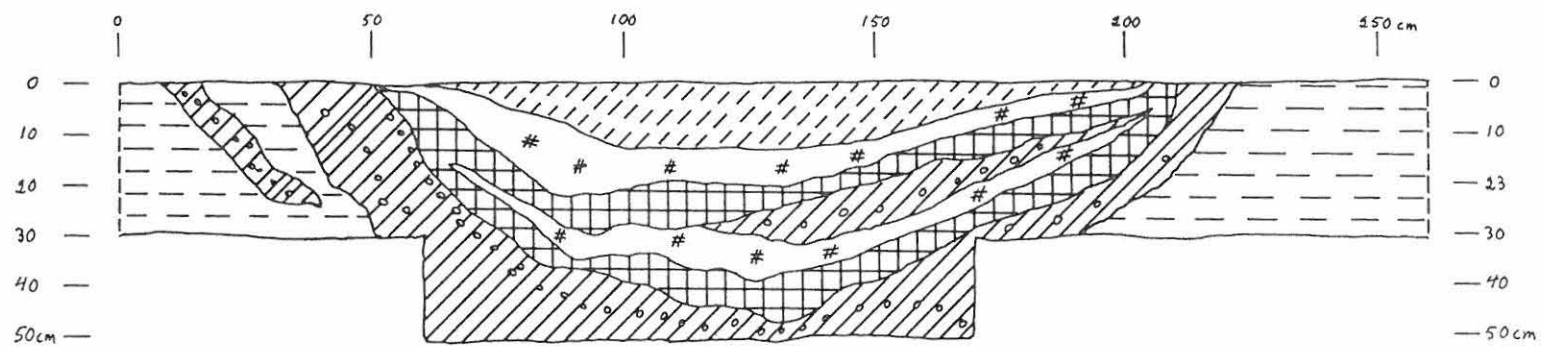
M. TORVINEN 1983

RUUDUN 102/110 PROFIILI SE:STA

MK=1:10

PIIRT. M. TORVINEN

	PALANUT HIESU
	LIKAMAA
	RUSKEA HIEKKA
	VAALEA HIEKKA
	VAALEA HIESU
	HIILI JA NOKI
	SORA

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

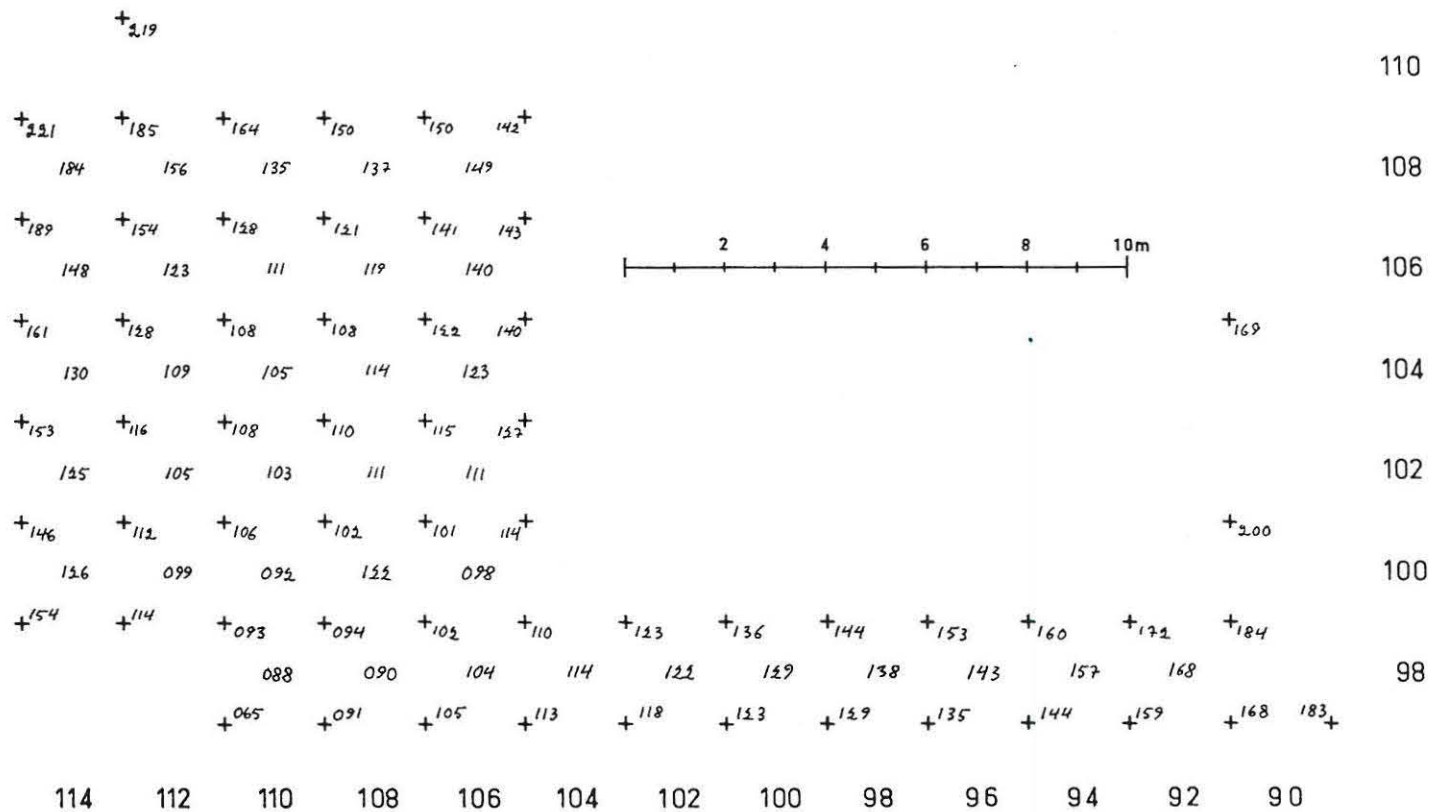
M. TORVINEN 1983

PINTAVAAITUSKARTTA

MK = 1:100

KP = 095 = 123.83 M MPY.

PIIRT. M. TORVINEN

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

M. TORVINEN 1983

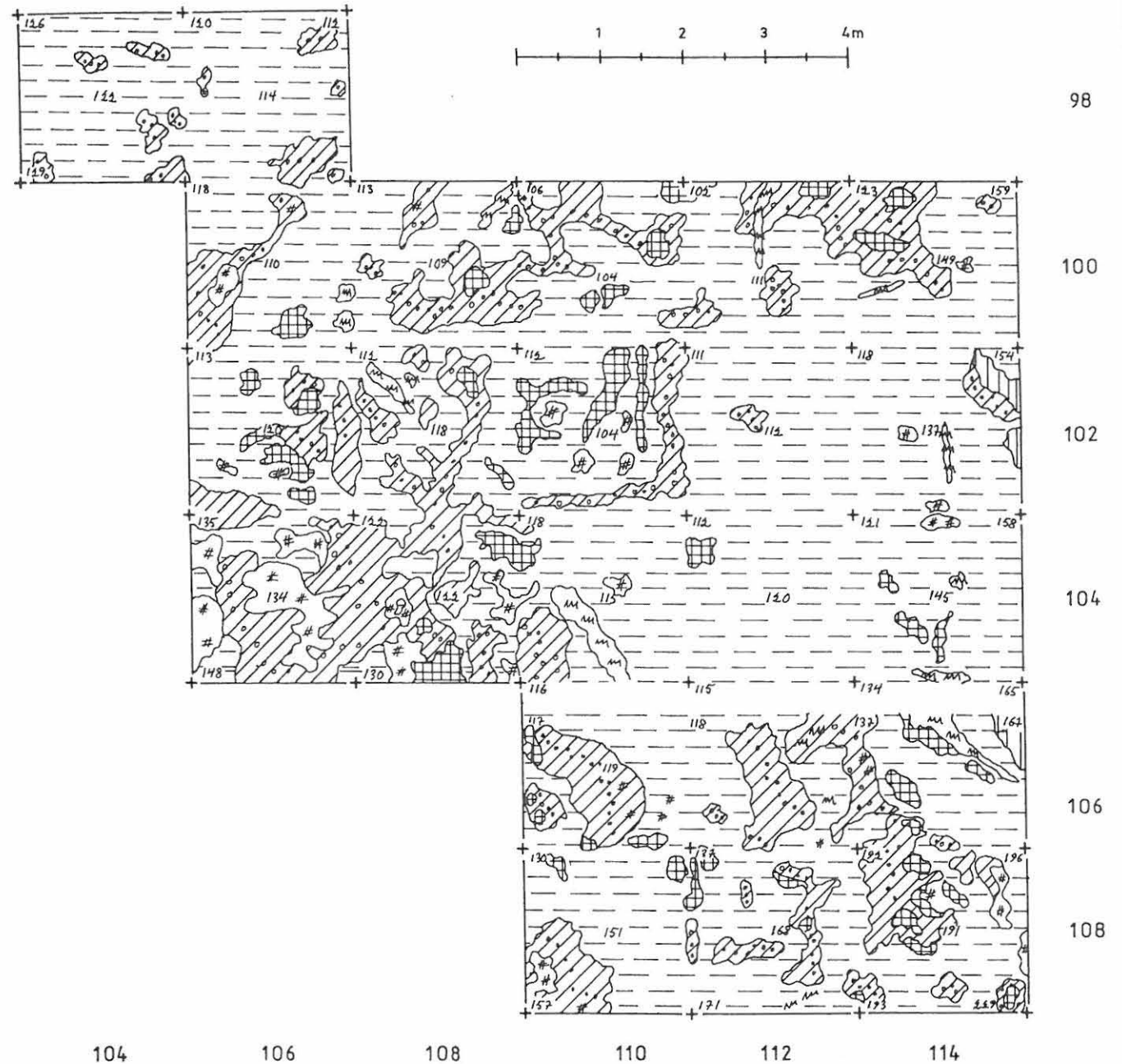
KAIVAUSALUE 1. TASOSSA

MK=1:50

KP = 095

PIIRT. M. TORVINEN

	TURVE JA HUUHTOUTUNUT MAA
	RUSKEA HIEKKA
	VAALEA HIEKKA
	PALANUT HIESU
	VAALEA HIESU
	HIILI JA NOKI
	RUOSTEMAA
	SORA

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

M. TORVINEN 1983

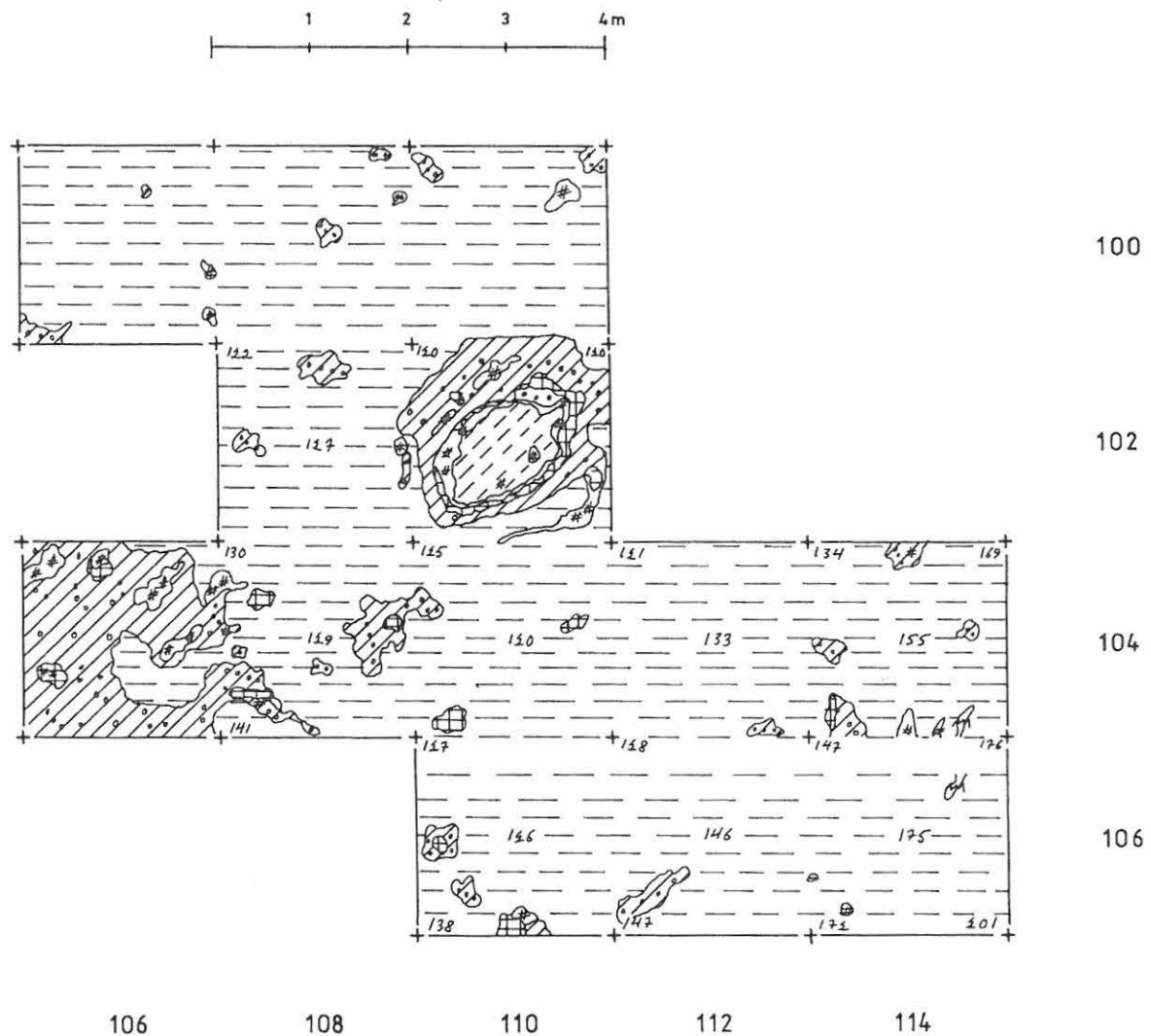
KAIVAUSALUE 2. TASOSSA

MK = 1:10

KP = 095

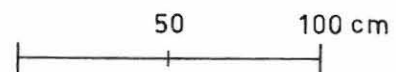
PIIRT. M. TORVINEN

- RUSKEA HIEKKA
- LIKAMAA
- PALANUT HIESU
- VAALEA HIESU
- HIILI JA NOKI
- SORA

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

M. TORVINEN 1983

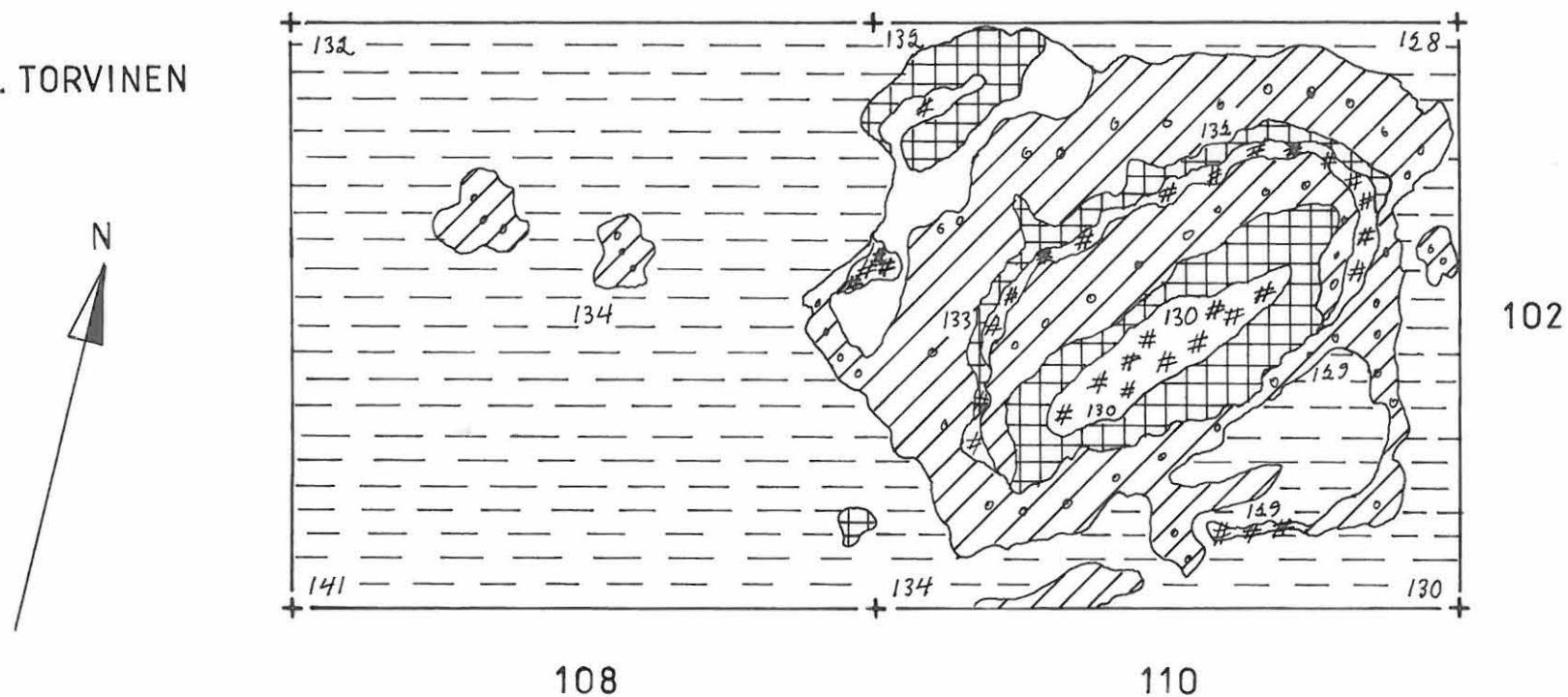

RUUDUT 102/108-110 3. TASOSSA

MK=1:25

KP=095

PIIRT. M. TORVINEN

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

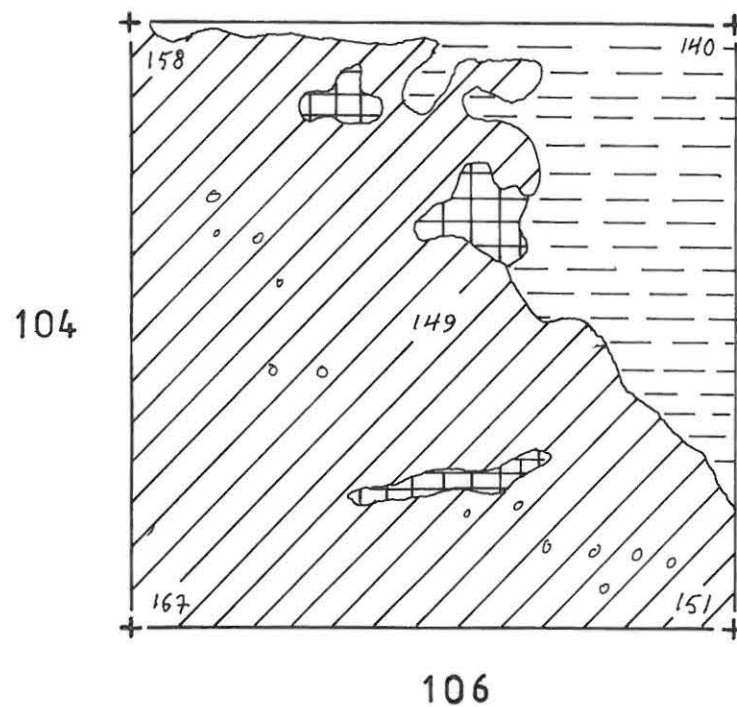
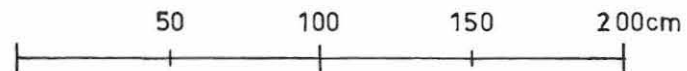
M. TORVINEN 1983

RUUTU 104/106 TASOSSA 3

MK = 1:25

KP = 095

PIIRT. M. TORVINEN

INARI, PARTAKKO, SIUTTAJOENSUU

M. TORVINEN 1983

RUUTU 102/110 TASOISSA 4 JA 5

MK=1:25

KP=095

PIIRT. M. TORVINEN

